

Regionaal Programma Volwasseneneducatie 2020-2023

Gemeente
Woudenberg

gemeente Baarn

GEMEENTE
SOEST

Juni 2019

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 Volwasseneducatie als onderdeel van de aanpak laaggeletterdheid	3
1.2 Doelgroep	3
NT1, NT2, ANT1, ANT2	3
1.3 Rol gemeenten en contactgemeente	4
1.4 Regionaal en lokaal component	4
2: Wettelijk kader, context en financiën	5
2.1 Wettelijk kader: Wet educatie beroepsonderwijs	5
‘Overige educatie’	5
Formeel en non-formeel aanbod	5
Kwaliteit	5
2.2 Context	5
Taalhuizen	5
Bestuursafspraken Basisvaardigheden 2020-2024 vanuit het Rijk	5
Stelselwijziging Inburgering per 2021	6
2.3 Financiën	6
Doelspecifieke uitkering (reguliere WEB-gelden)	6
Budgetten doelspecifieke uitkering 2019, als indicator voor 2020-2024	7
Aanvullende decentrale uitkering	7
3. Regionale samenwerkingsagenda	8
3.1 Bereik NT1	8
3.2 Regionaal kwaliteitskader non-formeel aanbod	9
3.3 Monitoring bereik en resultaten	10
3.4 Samenwerkingsstructuur	11
Ambtelijk	11
Bestuurlijk	11
3.5 Financiën	11
4: Lokaal aanbod	12
4.1 Amersfoort	12
4.2 Leusden	13
4.3 Baarn, Bunschoten en Soest	14
4.4 Nijkerk	15
4.5 Woudenberg	16
Bijlage 1: Landelijke cijfers laaggeletterdheid	17
Bijlage 2: regionale spreiding	18

1. Inleiding

Om zelfstandig en actief deel te kunnen nemen aan de maatschappij zijn basisvaardigheden nodig: een goede beheersing van de Nederlandse taal, een basisrekenvaardigheid en digitale vaardigheden. Mensen die deze basisvaardigheden niet beheersen noemen we laaggeletterden. Naar schatting zijn 2,5 miljoen Nederlanders laaggeletterd¹. Zij lopen door hun beperkte basisvaardigheden tegen allerlei problemen aan, online en offline.

Laaggeletterden komen bijvoorbeeld vaker in de bijstand, en hebben vaker een ongezonde levensstijl waardoor ze vaker naar de huisarts of naar het ziekenhuis moeten. Ook lopen laaggeletterden door lagere taal- en rekenvaardigheden jaarlijks inkomsten mis, en kan laaggeletterdheid zelfs een oorzaak zijn van leven in armoede.

In dit Regionaal Programma Volwasseneneducatie 2020-2024 beschrijven wij, de gemeenten binnen de arbeidsmarktregio Amersfoort, hoe wij de komende jaren volwasseneducatie willen inzetten bij de aanpak van laaggeletterdheid in onze regio.

Anders dan voorgaande jaren kiezen we ditmaal voor een meerjarig programma, dat we doorvertalen naar een meerjarige subsidieregeling volwasseneneducatie. Dit biedt continuïteit in het aanbod voor laaggeletterde inwoners, en zekerheid voor de aanbieders. We kiezen voor de looptijd 2020-2023, omdat 4 jaar de maximale looptijd is van meerjarige subsidies, en omdat deze periode binnen de looptijd van de vervolgaanpak laaggeletterdheid van het Rijk valt (2020-2024).

1.1 Volwasseneducatie als onderdeel van de aanpak laaggeletterdheid

Onder volwasseneducatie verstaan we het aanbod van formeel en non-formeel onderwijs voor laaggeletterde *volwassenen*. Vanuit de Wet educatie en beroepsonderwijs (hierna: WEB) ontvangen gemeenten budget om dit aanbod vorm te geven. Doel van de inzet op volwasseneducatie is om de basisvaardigheden van de doelgroep op een zodanig peil te brengen dat zij in staat zijn om, mede gebruikmakend van alledaagse digitale technologie, te communiceren en deel te nemen aan de maatschappij. Dit moet leiden tot zelfredzaamheid van de inwoners op sociaal en professioneel terrein, en tot maatschappelijke inclusie.

Volwasseneducatie is een belangrijk onderdeel van de aanpak laaggeletterdheid door gemeenten. Andere interventies binnen de aanpak laaggeletterdheid zijn bijvoorbeeld Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE), Bibliotheek op School, en andere programma's ten behoeve van het voorkomen en vroegtijdig verhelpen van laaggeletterdheid onder kinderen en jongeren vanuit het Onderwijsachterstandenbeleid.

In dit plan beperken we ons tot de volwasseneducatie. De lokale gemeenten zijn verantwoordelijk voor het vormgeven van de brede aanpak laaggeletterdheid, waar de volwasseneducatie een onderdeel van is.

1.2 Doelgroep

De doelgroep van de WEB zijn laaggeletterde volwassenen, die niet (meer) inburgeringsplichtig zijn. Formeel is iemand laaggeletterd als zijn/haar niveau onder het eindniveau van het vmbo ligt, te weten onder referentieniveau 2F.

NT1, NT2, ANT1, ANT2

Binnen de volwasseneducatie bestaat een tweedeling tussen onderwijs aan volwassenen met Nederlands als moedertaal (NT1) en educatie aan anderstaligen (NT2). NT1'ers beheersen mondeling de Nederlandse taal (redelijk) goed, maar hebben problemen met lezen en schrijven. NT2 richt zich

¹ Schatting van de Algemene Rekenkamer uit 2016. Zie ook bijlage 1.

op anderstaligen die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen. Binnen de volwasseneducatie kunnen ook alfabetiseringstrajecten worden aangeboden gericht op de Nederlandse taal. Deze categorie kan worden onderverdeeld in ANT1 voor mensen waarvoor Nederlands de moedertaal is en ANT2 voor mensen waarvoor Nederlands een tweede taal is.

De meeste laaggeletterden zijn geen analfabeten. Slechts een kleine groep, ongeveer 2,5%, kan niet of nauwelijks (technisch) lezen en schrijven. Een veel grotere groep heeft moeite met lezen en schrijven als de teksten ingewikkelder worden, bijvoorbeeld als ze informatie uit een tekst moeten afleiden die er niet letterlijk in staat. Sommigen, dyslectici bijvoorbeeld, ervaren problemen met het snel herkennen van woorden of het correct spellen. De meeste laaggeletterden hebben meer moeite met schrijven dan met lezen. En vaak wordt ook de omgang met de computer, het internet en de mobiele telefoon als lastig gezien.

1.3 Rol gemeenten en contactgemeente

De WEB geeft elke gemeente de opdracht om een educatieaanbod te verzorgen waarmee voldoende aandacht wordt gegeven aan alle benoemde doelgroepen binnen volwasseneducatie.

Amersfoort is contactgemeente voor de arbeidsmarktregio Amersfoort, en ontvangt de regionale WEB-middelen van het Rijk. Vanuit de rol van contactgemeente heeft Amersfoort de volgende wettelijke taken:

- het opstellen van een samenwerkingsovereenkomst en een regionaal programma;
- verantwoordelijk voor een juiste besteding van het regionaal budget.

Zowel het Regionaal Programma Volwasseneneducatie als de Subsidieregeling Volwasseneneducatie moeten door het college van Amersfoort – als centrumgemeente van de arbeidsmarktregio – worden vastgesteld.

De gemeenten in de regio hebben zelf de verantwoordelijkheid om te zorgen voor inzicht in de vraag naar taal- en rekenonderwijs onder hun inwoners. Verder zijn gemeenten zelf verantwoordelijk voor:

- het onderzoeken of er voldoende lokale of bovenlokale aanbieders zijn voor het gewenste aanbod;
- het leveren van verantwoordingsinformatie die de centrumgemeente nodig heeft voor de verantwoording aan het ministerie;
- het bepalen of zij al dan niet een eigen financiële bijdrage van deelnemers vragen.

1.4 Regionaal en lokaal component

We vinden het belangrijk dat het aanbod volwasseneneducatie past bij de vraag die er in iedere regiogemeente afzonderlijk speelt, en complementair is aan de andere interventies binnen de lokale aanpak laaggeletterdheid. Daarom is, net als voorgaande jaren, ons uitgangspunt dat iedere regiogemeente als eerste verantwoordelijk is voor het organiseren van het lokale aanbod volwasseneneducatie. Hiertoe verdelen we de middelen (zie §2.3). Het lokale aanbod staat beschreven in hoofdstuk 4.

Daarnaast constateren we een paar aandachtspunten met betrekking tot volwasseneneducatie waar elke regiogemeente mee te maken heeft, zoals het beperkte bereik onder de NT1-groep. We zien meerwaarde in regionale samenwerking op deze aandachtspunten; het lokale aanbod blijft wel de basis. De regionale samenwerkingspunten staan beschreven in hoofdstuk 3.

2: Wettelijk kader, context en financiën

2.1 Wettelijk kader: Wet educatie beroepsonderwijs

‘Overige educatie’

De Wet educatie beroepsonderwijs (WEB) streeft naar een verbetering van taal- en rekenvaardigheid en digitale vaardigheid van volwassenen die deze basisvaardigheden onvoldoende beheersen. Het accent ligt daarbij op taal en de aanpak van analfabetisme en laaggeletterdheid. De WEB gaat over verschillende vormen van beroepsonderwijs en volwasseneneducatie. In de WEB komen opleidingen voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) en opleidingen gericht op de Nederlandse taal en rekenen aan bod.

De middelen die de gemeente ontvangt in het kader van volwasseneneducatie betreft de zogenoemde ‘overige educatie’ en heeft alleen betrekking op de opleidingen gericht op de Nederlandse taal en rekenen (bedoeld in artikel 7.3.1, eerste lid, onder b tot en met f, van de WEB). Sinds 2018 zijn ook opleidingen digitale vaardigheden bij ministeriele regeling toegevoegd aan de WEB. Dit document heeft alleen betrekking op deze ‘overige educatie’.

Formeel en non-formeel aanbod

De WEB-middelen mogen worden besteed aan formeel en non-formeel aanbod. Onder formeel aanbod verstaan we opleidingen waarbij een erkend diploma of certificaat wordt afgegeven. Onder non-formeel aanbod verstaan we cursussen die zonder diploma wordt afgesloten. Het non-formele aanbod wordt vaak georganiseerd door vrijwilligers. De mogelijkheid om zowel formeel als non-formeel aanbod in te mogen zetten zorgt ervoor dat goed aangesloten kan worden bij de behoeften van de doelgroepen.

Kwaliteit

Zowel het formele als het non-formele aanbod zijn gebaseerd op de landelijk vastgestelde Standaarden en Eindtermen VE en de Eindtermen digitale vaardigheden VE1. De standaarden en eindtermen beschrijven de diverse niveaus voor de vaardigheden taal, rekenen en digitale vaardigheden. De kwaliteit van het formele aanbod wordt gecontroleerd door de Inspectie van het Onderwijs. De kwaliteit van het non-formele aanbod dient te worden getoetst door de gemeenten (zie ook §3.2).

2.2 Context

De volgende landelijke ontwikkelingen zijn relevant:

1. Het ontstaan van Taalhuizen (sinds 2015)
2. De bestuursafspraken ‘Basisvaardigheden 2020-2024’ vanuit het Rijk (beoogd najaar 2019)
3. Wetswijziging inzake Inburgering (beoogd 1 januari 2021)

Taalhuizen

In de afgelopen jaren zijn er verschillende Taalhuizen gestart, zo ook in onze regio. Een Taalhuis is een herkenbare, fysieke plek in een dorp of stad waar volwassenen beter kunnen leren lezen, schrijven, rekenen en omgaan met de computer. Een Taalhuis wordt opgezet en onderhouden door lokale partners, samen met professionals en vrijwilligers. Binnen het non-formele aanbod nemen Taalhuizen een steeds grotere rol in.

Bestuursafspraken Basisvaardigheden 2020-2024 vanuit het Rijk

In de afgelopen jaren heeft het Rijk het actieprogramma Tel mee met Taal (2016-2018) uitgevoerd. In 2019 werd dit programma met één jaar verlengd, waarbij 2019 dient als transitiejaar in aanloop naar de vervolgaanpak in 2020-2024. Op 21 maart 2019 is vanuit de ministeries OCW, VWS, SZW en BZK een kamerbrief verstuurd met daarin een toelichting op de vervolgaanpak. De aanpak heeft drie doelstellingen:

1. Méér mensen bereiken met een aanbod op maat, vooral de groep met Nederlands als moedertaal;
2. Weten wat werkt: investeren in kwaliteit;
3. Samen aan de slag onder regie van gemeenten.

Om deze doelstellingen te realiseren zijn een tiental maatregelen beschreven in de brief. Het Rijk en de VNG zullen in Q2 en Q3 2019 werken aan de Bestuursafspraken Basisvaardigheden 2020-2024. Daarin komen de concrete afspraken over de gezamenlijke inspanningen en de rolverdeling te staan.

Stelselwijziging Inburgering per 2021

Omdat het huidige inburgeringsstelsel problemen kent –inburgeraars doen te lang over hun inburgering en de verbinding met participatie wordt onvoldoende gemaakt – wordt vanuit het Rijk een stelselwijziging voorbereid, met 1 januari 2021 als beoogde transitiedatum. Gemeenten zullen vanuit het Rijk de opdracht krijgen voor de uitvoering van de veranderopgave inburgering.

Kernpunten van de veranderopgave inburgering:

1. Het leidende principe is: iedereen doet mee, het liefst via betaald werk.
2. Gemeenten krijgen de regie over de inburgering, en zijn verantwoordelijk voor het organiseren van een passend inburgeringsaanbod.
3. Gemeenten nemen een brede intake af (bij voorkeur in het AZC) op basis waarvan een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) wordt opgesteld.
4. De taaleis wordt verhoogd van A2 naar B1.
5. Verplicht ontzorgen van (bijstandsgerechtigde) statushouders voor een periode van zes maanden. De gemeente betaalt in deze periode de vaste lasten en de verplichte verzekeringen.
6. Het nieuwe stelsel gaat uit van drie mogelijke leerroutes:
 - a) Onderwijsroute, gericht op de overstap naar regulier vervolgonderwijs, met name voor jongeren;
 - b) reguliere route, gericht op het behalen van taalniveau B1 en kennis Nederlandse maatschappij;
 - c) Z-route, gericht op het zelfstandig worden door taal, bedoeld voor mensen met een beperkt leervermogen.

Zoals eerder vermeld behoren de inburgeraars niet tot de doelgroep van de WEB, en vooralsnog lijkt het erop dat dit na de invoering van het nieuwe inburgeringsstelsel ook zo blijft. Inburgeraars die hun inburgeringstraject hebben afgerond, mogen daarna wel deelnemen aan het aanbod vanuit de WEB. Dit gebeurt ook veelvuldig, ten behoeve van het onderhouden van het taalniveau.

Op dit moment is het moeilijk om in te schatten welke gevolgen de stelselwijziging rondom inburgering heeft voor de vraag naar volwasseneneducatie. Indien nodig sturen we bij op ons aanbod volwasseneneducatie.

2.3 Financiën

In de periode 2020-2024 ontvangen we twee typen uitkeringen vanuit het Rijk:

1. Doelspecifieke uitkering (reguliere WEB-gelden)
2. Aanvullende decentrale uitkering

Doelspecifieke uitkering (reguliere WEB-gelden)

Het Rijk heeft middels de kamerbrief van 18 maart 2019 bevestigd de doelspecifieke uitkering voor de WEB te continueren. Dezelfde voorwaarden blijven aan dit budget verbonden: het geld mag alleen ingezet worden voor aanbod volwasseneneducatie (18+), en voor niet-inburgeringsplichtigen.

Met deze doelspecifieke uitkering kan iedere gemeente zelf het lokale aanbod vormgeven. We hanteren dezelfde verdeelsleutel als de afgelopen jaren, zie onderstaand schema. Deze verdeelsleutel is gebaseerd op een berekening² van de budgetten volwasseneneducatie per gemeente die DUO in 2016 heeft gemaakt.

Gemeente	Percentueel aandeel
Amersfoort	55%
Baarn, Bunschoten, Soest	26%
Nijkerk	10%
Leusden	6%
Woudenberg	3%

Budgetten doelspecifieke uitkering 2019, als indicator voor 2020-2024

In 2019 ontvingen we regionaal in totaal € 918.251 voor volwasseneneducatie vanuit het Rijk. In onderstaand schema staan de bedragen per regiogemeente, verdeeld op basis van de verdeelsleutel. Nota bene: we hadden het totaalbudget iets opgehoogd, omdat we nog resterende WEB-middelen hadden van voorgaande jaren.

In 2020-2024 zal de doelspecifieke uitkering vanuit het Rijk worden gecontinueerd. De definitieve beschikking vanuit het Rijk ontvangen we vaak in oktober/november voor het komende jaar. Het budget van 2019 à € 918.251 geldt als indicator voor de jaren 2020 tot en met 2024.

Gemeente	Budget
Amersfoort	€ 511.840
Leusden	€ 57.144
Baarn, Bunschoten, Soest	€ 242.208
Nijkerk	€ 94.726
Woudenberg	€ 24.082
Totaal regionaal	€ 930.000

Aanvullende decentrale uitkering

Anders dan voorgaande jaren zullen we vanaf 2020 een aanvullende decentrale uitkering ontvangen. Deze uitkering kan bijvoorbeeld worden ingezet voor werving, innovatie en regievoering. Het Rijk stelt hiervoor in 2020 in totaal € 5 miljoen beschikbaar aan de 32 contactgemeenten, oplopend naar € 7 miljoen in 2024. De landelijke verdeelsystematiek is op het moment van schrijven (mei 2019) nog niet vastgesteld.

² De berekening van DUO is hier te vinden: <http://www.steunpuntbasisvaardigheden.nl/wp-content/uploads/2015/09/Educatie-budgetten-2016.pdf>.

3. Regionale samenwerkingsagenda

In de kamerbrief van 18 maart 2019 wordt opgeroepen om aan de slag te gaan met een ambitieus plan in de arbeidsmarktregio's: *"Uitgangspunt hierbij is dat elke arbeidsmarktregio, onder regie van de centrumgemeente en in samenwerking met relevante stakeholders en partners, aan de slag gaat met een eigen ambitieus plan, dat voorziet in een aantoonbare groei van het bereik passend bij de lokale en regionale situatie. Hierbij zal specifieke aandacht moeten zijn voor het bereiken van de groep NT1'ers, de kwaliteit van het aanbod en de gemeentelijke monitoring van het bereik en de resultaten."*

In de arbeidsmarktregio Amersfoort herkennen we deze aandachtspunten, en daarom geven we gehoor aan de landelijke oproep. In de periode 2020-2023 gaan we in ieder geval op drie punten regionaal samenwerken:

1. Bereik NT1
2. Regionaal kwaliteitskader non-formeel aanbod
3. Monitoring bereik en resultaten

In onderstaande paragrafen wordt per punt beschreven wat we willen bereiken, en wat we daarvoor gaan doen.

3.1 Bereik NT1

Inleiding en probleemstelling

Uit landelijke cijfers blijkt dat van de groep laaggeletterden het merendeel (56%) Nederlands als moedertaal heeft (NT1). Deze verhouding zien we echter niet terug in de deelnemers van ons aanbod: met ons aanbod bereiken we vooral de NT2-groep. Slechts enkele laaggeletterden die gebruik maken van ons aanbod behoren tot de NT1-groep. Mogelijke verklaringen hiervoor zijn dat we de NT2-groep beter in beeld hebben, en dat het gevoel van schaamte over laaggeletterdheid onder de NT1-groep veel groter is.

In de aankomende jaren willen we focussen op het verhogen van het bereik onder de NT1-groep. Om een verhoging te realiseren, dienen we

1. actief en gericht te werven onder NT1'ers, en
2. het aanbod aan te laten sluiten op de vraag van NT1'ers.

Punt 2 is de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke gemeenten. Immers, iedere gemeente stelt zelf het lokale aanbod samen (zie hoofdstuk 4). Wel leren we van elkaars kennis en ervaringen.

Met betrekking tot punt 1 gaan we regionaal samenwerken, in afstemming met de lokale partners zoals de Taalhuizen. De extra decentrale uitkering³ die we per 2020 ontvangen stelt ons in staat om waar nodig financiële middelen in te zetten voor de werving.

Een belangrijke partner bij het bereik van de NT1-groep waarmee we nu nog nauwelijks samenwerken zijn werkgevers. In de aankomende jaren zetten we daarom in op het versterken van de samenwerking met werkgevers.

NB Bij onze wervingsacties waken we nadrukkelijk voor problematisering: als een laaggeletterde geen problemen ondervindt van het feit dat hij/zij moeite heeft met taal, rekenen of digitale vaardigheden, bijvoorbeeld omdat hij/zij wordt geholpen door iemand in het netwerk, dan maken wij er ook geen probleem van. We richten ons op de laaggeletterden die daadwerkelijk problemen ondervinden van hun laaggeletterdheid, bijvoorbeeld bij het solliciteren, of het begrijpen van brieven van de gemeente, scholen en andere organisaties.

³ De hoogte van de uitkering is op het moment van schrijven nog niet bekend.

Wat willen we bereiken?
A. Het bereik onder de NT1-groep is in 2023 met X% gestegen t.o.v. 2020 Landelijk wordt een monitor ontwikkeld (zie ook §3.3) die periodiek per regio het bereik⁴ en effect van de aanpak meet. Op basis van de landelijke 0-meting in 2020 stellen we een ambitieuze maar realistische doelstelling op voor het bereik in 2023. B. In 2023 hebben, naast de gemeentelijke organisaties, 10 werkgevers in de regio zich aangesloten bij het Landelijk Taalakkoord Werkgevers Anno juni 2019 zijn er 3 werkgevers uit de regio aangesloten bij het Taalakkoord.
Wat gaan we daarvoor doen?
Ten behoeve van doelstelling A: 1. In de week van de Alfabetisering (jaarlijks in september) voeren we gezamenlijk campagne. De campagne heeft enerzijds bewustwording over en het bespreekbaar maken van laaggeletterdheid tot doel, en anderzijds het verhogen van het bereik onder de NT1-groep door ons aanbod laagdrempelig en toegankelijk te presenteren. 2. We wisselen kennis en ervaringen uit over aanbod dat goed aanslaat bij de NT1-groep. Dit doen we in de reguliere ambtelijke regio-overleggen volwasseneneducatie. Ten behoeve van doelstelling B: 3. Samen met het Leerwerkloket motiveren we werkgevers om zich aan te sluiten bij het Taalakkoord. Het leerwerkloket is belast met de uitvoering van het Landelijk Taalakkoord Werkgevers. Wij vervullen de rol van ambassadeur. Vanuit die rol brengen we het thema aan de orde in onze gesprekken met werkgevers. 4. Om het goede voorbeeld te geven, zijn we voornemens om ons als gemeentelijke organisaties in 2020 ook aan te sluiten bij het Taalakkoord. De gemeenten zijn immers zelf ook grote werkgevers in de regio.

3.2 Regionaal kwaliteitskader non-formeel aanbod

Inleiding en probleemstelling
In tegenstelling tot het formele aanbod is er voor het non-formele aanbod geen centraal toezicht of algemeen geaccepteerd kwaliteitskader. De onderwijsinspectie houdt immers enkel toezicht op de aanbieders van het formele, diplomagerichte aanbod. Om beter te kunnen sturen op de kwaliteit van het non-formele aanbod is meer kennis nodig over de resultaten van de afzonderlijke interventies. Het Rijk benoemt dit in de kamerbrief van 18 maart 2019 dan ook expliciet in doelstelling 2: 'Weten wat werkt: investeren in kwaliteit'. Het Rijk streeft naar een betrouwbaar beeld per regio van het bereik, het type en de kwaliteit van het aanbod en de effectiviteit van verschillende interventies. Dit moet leiden tot meer kennis en transparantie over de kwaliteit en effectiviteit van het ondersteuningsaanbod. Als regiogemeenten willen we daarop inspelen door een regionaal kwaliteitskader voor non-formeel aanbod op te stellen. In de aankomende (nader te bepalen) periode zal vanuit het Rijk kennisdeling worden georganiseerd. Als regiogemeenten willen we hieraan deelnemen, en met die input een regionaal kwaliteitskader opstellen. Daarbij sluiten we zoveel mogelijk aan bij de kwaliteitsborging in het nieuwe inburgeringsstelsel.
Wat willen we bereiken?

⁴ We sluiten ons aan bij de indicatoren die landelijk worden opgesteld voor het meten van het bereik.

A. In oktober 2019 is er een regionaal kwaliteitskader voor het non-formele taalaanbod beschikbaar

Wat gaan we daarvoor doen?

1. We richten een werkgroep in die op basis van de kennisdeling vanuit het Rijk rond oktober 2019 een kwaliteitskader opstelt. Daarbij sluiten we aan bij de landelijke kennisdeling. NB Indien de landelijke kennisdeling niet gelijktijdig loopt, stellen we zelf als regio een kwaliteitskader op, tenzij er gegronde aanleiding is om te wachten op landelijke ontwikkelingen.
2. Bij het opstellen van het kwaliteitskader betrekken we de lokale partners van het non-formele aanbod voor toetsing op haalbaarheid en aansluiting bij hun werkwijze.
3. Het kwaliteitskader voegen we bij de subsidieregeling 2020-2023.

3.3 Monitoring bereik en resultaten

Inleiding en probleemstelling

Op landelijk niveau is in de afgelopen jaren het bereik van het lesaanbod voor laaggeletterdheid gemeten, waarbij het programma "Tel mee met Taal" ondersteuning bood. Dit besloeg echter slechts een deel van het totale bereik van gemeenten, werkgevers, bibliotheken en maatschappelijke organisaties.

Om te beoordelen waar de aanpak succesvol is en welke factoren daaraan bijdragen wil het Rijk in de periode 2020-2024 een nieuwe monitor laaggeletterdheid uitvoeren, waarbij zal worden samengewerkt met gemeenten (zie ook §3.1, doelstelling A). In 2019 onderzoekt het Rijk daarom hoe een dergelijke monitor moet worden ingericht die de volgende zaken meet:

- a. De input: bereik van de doelgroep;
- b. De output: de afgeronde trajecten;
- c. De outcome: verbetering van vaardigheden en zelfredzaamheid.

Het doel van het Rijk is een dashboard in te richten waar (bereik)cijfers en de resultaten van de metingen openbaar worden gemaakt. Het nieuwe expertisepunt gaat dit uitvoeren.

Wat willen we bereiken?

A. In 2020-2023 evalueren we gezamenlijk periodiek de resultaten die voortkomen uit de landelijke monitor

Wat gaan we daarvoor doen?

1. Op basis van de landelijke nulmeting die in 2020 plaatsvindt, stellen we regionale doelstellingen vast voor het bereik van de doelgroep, afgeronde trajecten en uitkomsten als verbetering van vaardigheden en zelfredzaamheid.
2. Op basis van periodieke evaluatie van deze resultaten sturen we als regiogemeenten bij.

3.4 Samenwerkingsstructuur

De ambtelijke en bestuurlijke voortgang op de regionale samenwerkingspunten richten we als volgt in:

Ambtelijk

Er bestaat een ambtelijke werkgroep Volwasseneneducatie, waarin iedere gemeente vertegenwoordigd is. Amersfoort zit de werkgroep voor vanuit haar rol als contactgemeente voor de WEB-gelden. De werkgroep is verantwoordelijk voor de voortgang. Binnen die werkgroep verdelen we de taken.

Bestuurlijk

De wethouders ontvangen jaarlijks een rapportage die wordt geagendeerd op het PHO RMC. De rapportage bestaat uit inhoudelijke voortgangsinformatie met betrekking tot de samenwerkingspunten, de resultaten uit de landelijke monitor en het regionale kwaliteitskader, landelijke ontwikkelingen, een financieel overzicht en – indien van toepassing – sturingsvragen. Waar nodig vindt tussentijdse informatievoorziening plaats via de lokale routes.

3.5 Financiën

De decentrale uitkering zetten we in voor het realiseren van de regionale doelstellingen. Jaarlijks stellen we hiervoor een begroting op. Mocht er budget overblijven, dan wordt dat onder de afzonderlijke gemeenten verdeeld volgens de veerdeelsleutel die we toepassen voor de WEB-gelden.

4: Lokaal aanbod

In dit hoofdstuk staat het aanbod volwasseneneducatie anno 2019 – de situatie ten tijde van het schrijven van dit programma – en de beoogde ontwikkelingen voor de periode 2020-2023 per regiogemeente beschreven. Nota bene: de genoemde bedragen en aanbieders zijn de bedragen en aanbieders van 2019.

4.1 Amersfoort

Aanbod 2019			
Activiteit	Doelgroep	Aanbieder(s)	Budget
NT1 en NT2 0-2F <i>Formeel aanbod</i>	Laaggeletterde bewoners met een Nederlandse achtergrond en niet-Nederlandse achtergrond die niet inburgeringsplichtig zijn	NL Educatie en Danner&Danner, in samenwerking met het Taalhuis	€ 143.315
NT2 1-2F <i>Formeel aanbod</i>	Jongvolwassen “nieuwkomers” met een afstand tot de arbeidsmarkt	ROC’s	€ 214.973
ANT2 0-1F <i>Non-formeel aanbod</i>	Analfabeten met een niet-Nederlandse achtergrond die niet inburgeringsplichtig zijn	Taalhuis, en via Taalhuis andere partners die intensief samenwerken met vrijwilligers	€ 153.553
NT1 en NT2 0-2F <i>Non-formeel aanbod</i>	Laaggeletterde bewoners met een Nederlandse achtergrond en niet-Nederlandse achtergrond		
Totaalbudget			€ 511.840
Beoogde ontwikkelingen voor de periode 2020-2023			
In de periode 2020-2023 leggen we de focus op de NT1-groep en jongeren (18-27). We constateren namelijk dat we met het aanbod anno 2019 vooral de NT2-groep bereiken. We zetten ons daarom in 2020-2024 in voor het verhogen van het bereik onder deze twee groepen.			
Dat willen we doen op twee manieren:			
- Aanbod beter laten aansluiten op de vraag van deze twee groepen;			

- Toeleiding naar aanbod verbeteren.

Samen met partners en aanbieders stemmen we af hoe we dit het beste kunnen vormgeven. Met betrekking tot het aansluiten van het aanbod op de vraag denken we aan het redeneren vanuit de leefgebieden Werk & Inkomen, Opvoeden & Opgroeien en Gezondheid. Op die leefgebieden kunnen we vervolgens meer gebruik maken van een “camouflage-aanpak”: we verwerken het element taal in cursussen over een thema binnen het leefgebied, bijvoorbeeld een sollicitatietraining, of een training over hoe ouders educatief kunnen spelen met hun kind.

Met betrekking tot het verbeteren van de toeleiding willen we de samenwerking met “vindplaatsen” – scholen, de afdeling Werk, Inkomen en Zorg van de gemeente, werkgevers, enzovoort – verstevigen. Met deze vindplaatsen spreken we een duidelijke toeleidingsroute naar het aanbod af. Daarnaast willen we met partners onderzoeken hoe we het aanbod meer wijkgericht kunnen ontsluiten.

In 2019 stellen we lokaal een plan op waarin deze punten concreet zijn uitgewerkt.

4.2 Leusden

Aanbod 2019			
Activiteit	Doelgroep	Aanbieder(s)	Budget beslag
NT2; 1F-2F	Jong volwassenen (“nieuwkomers”) met afstand tot de arbeidsmarkt	ROC	€ 14.286
ANT2 0-1F	niet Nederlands afkomstig en niet inburgeringsplichtig	Samenwerkende maatschappelijke organisatie gesitueerd in Leusden, bij voorkeur in de samenstelling van een bibliotheek en welzijnsorganisaties.	€ 42.858
NT1 0-1F	Laaggeletterde Nederlanders	Samenwerkende maatschappelijke organisatie gesitueerd in Leusden, bij voorkeur in de samenstelling van een bibliotheek en welzijnsorganisaties.	
Totaalbudget			€ 57.144
Beoogde ontwikkelingen voor de periode 2020-2023			
Het lokale aanbod sluit voor de eerste twee doelgroepen (NT2 en ANT2) goed aan op de behoeften en vragen van de cursisten. Dit aanbod willen we dan ook volgens de huidige aanpak continueren. Op basis van gesprekken met de lokale samenwerkingspartners constateren we dat het lastig is de NT1-doelgroep te bereiken. Daarom leggen we in de periode 2020-2023 de focus op het beter bereiken van deze doelgroep. Als gemeente Leusden sluiten we hiervoor aan bij de regionale aanpak. Maar lokaal leggen we hier ook de focus op. In samenwerking met partners maken we afspraken over hoe we de doelgroep beter kunnen bereiken en hoe we het aanbod in Leusden beter onder de aandacht kunnen brengen. De NT1-ers hopen we beter te bereiken via bijvoorbeeld computerlessen			

en het inzetten van taalambassadeurs. Daarnaast willen we de samenwerking tussen het Taalhuis en Lariks versterken, zodat consultants bij cliënten die bijvoorbeeld te maken hebben met schuldenproblematiek of LVB, alert zijn op laaggeletterdheid. Door het non-formele aanbod beter onder de aandacht te brengen kan dan waar nodig doorverwezen worden naar het lokale taalaanbod. Deze afspraken worden in samenwerking met partners verder uitgewerkt.

4.3 Baarn, Bunschoten en Soest

Aanbod 2019			
Activiteit	Doelgroep	Aanbieder(s)	Budget
NT1; 0-1F NT2; 1F-2F <i>Formeel aanbod</i>	Laaggeletterde inwoners van de gemeenten Baarn, Bunschoten of Soest die niet inburgeringsplichtig zijn	Danner&Danner, Taalhuis	€ 121.105
NT1 en (A)NT2: 0-1F <i>Non-formeel</i>	Laaggeletterde inwoners van Baarn	Welzijnsorganisatie of bibliotheek in Baarn die intensief werkt met vrijwilligers	€ 28.665
NT1 en (A)NT2: 0-1F <i>Non-formeel</i>	Laaggeletterde inwoners van Bunschoten	Welzijnsorganisatie of bibliotheek in Bunschoten die intensief werkt met vrijwilligers	€ 27.121
NT1 en (A)NT2: 0-1F <i>Non-formeel</i>	Laaggeletterde inwoners van Soest	Welzijnsorganisatie of bibliotheek in Soest die intensief werkt met vrijwilligers	€ 65.317
Totaalbudget			€ 242.208
Beoogde ontwikkelingen voor de periode 2020-2024			
<i>Formeel aanbod BBS gemeenten gezamenlijk</i> In de periode 2020-2024 leggen we de focus op de aansluiting met de inburgering en het verhogen van taalniveau ten gunste van maatschappelijke participatie en arbeidsparticipatie. <i>Informeel aanbod Soest</i> In de periode 2020-2023 leggen we de focus op de NT1-groep. We constateren namelijk dat we met het aanbod anno 2019 vooral de NT2-groep bereiken. Dat willen we doen op twee manieren: - Aanbod beter laten aansluiten op de vraag van deze groep; - Toeleiding naar aanbod verbeteren.			

Daarnaast willen we de verbindingen met onderwijskansenbeleid versterken waarbij de Nederlandse taal bij ouders en kinderen in samenhang versterkt wordt

Informeel aanbod Baarn

In de periode 2020-2023 zetten we ons nadrukkelijk in voor zowel de NT1-groep als de NT2-groep. Dat gaan we doen op de volgende manieren:

- we organiseren een spreekuur in de bibliotheek, in samenwerking met PIT;
- we gaan ervoor zorgen dat het aanbod beter aansluit op de vraag;
- we ontwikkelen het taalcafé door naar een taalhuis;
- we gaan de toeleiding naar het verbeteren.

Informeel aanbod Bunschoten

De brede lokale Aanpak Laaggeletterdheid is beschreven in het Integraal Beleidskader Sociaal Domein 2019-2022 en de nota laaggeletterdheid 2017-2021. We pakken het voorkomen, signaleren en het bestrijden van laaggeletterdheid lokaal aan. Laaggeletterdheid staat standaard op de agenda van het lokale onderwijsveld en in de bibliotheek is een taalhuis gevestigd. Het taalhuis is de centrale plaats waar alles rondom taal is gebundeld en waar inwoners advies en informatie kunnen krijgen.

In de periode 2020-2023 leggen we de focus op doorontwikkeling van de gezamenlijke duurzame aanpak. Het informele aanbod volwasseneneducatie moet de komende jaren worden doorontwikkeld in de gezamenlijke aanpak met andere maatschappelijke partners en worden geprofessionaliseerd door SMART-doelstellingen voor deelnemers. Daarnaast moet het aanbod flexibel zijn om aan te sluiten op de continu veranderende vraag van inwoners, waarbij samenwerking met andere maatschappelijke partners noodzakelijk is.

4.4 Nijkerk

Aanbod 2019			
Activiteit	Doelgroep	Aanbieder(s)	Budget
NT1 en NT2 0-2F <i>Formeel aanbod</i>	Laaggeletterden	Taalschool Veluwe (voormalig TIP college)	€ 23.681
ANT, NT1 en NT2 0-1F <i>Non-formeel Aanbod</i>	Volwassenen die niet kunnen lezen en schrijven, zowel Nederlanders als statushouder; Laaggeletterde volwassenen met afstand tot arbeidsmarkt en samenleving, niet Nederlands afkomstig en niet Inburgeringsplichtig.	Samenwerkende maatschappelijke organisaties gesitueerd in de gemeente Nijkerk, bij voorkeur in de samenstelling van een bibliotheek, een onderwijsinstelling en welzijnsorganisaties.	€ 71.045
Totaalbudget			€ 94.726
Beoogde ontwikkelingen voor de periode 2020-2023			

Inhoudelijk sluit het aanbod aan formeel en informeel aanbod in de gemeente Nijkerk goed aan op de vraag van de doelgroep. Het informele aanbod is opgebouwd vanuit het oogpunt van duurzaamheid. Om dit in stand te kunnen houden is het van belang het faciliteren van het huidige informele aanbod te continueren. Op dit moment is er meer vraag naar formele educatie dan beschikbaar aanbod. Onderzocht zal worden of het mogelijk is hier een oplossing voor te vinden. Mogelijk kan het aansluiten van het informele aanbod op het formele aanbod hier een bijdrage aan leveren.

In de periode 2020-2023 ligt de nadruk in Nijkerk op de gemeente brede aanpak van laaggeletterdheid. Hier wordt op dit moment een lokaal (proces)plan voor opgesteld. Het aanbod vanuit volwasseneneducatie zal verbonden worden aan ander beschikbaar aanbod (bijvoorbeeld van andere leeftijdsgroepen) en nieuwe ontwikkelingen gerelateerd aan laaggeletterdheid.

Omdat we op dit moment vooral de NT2 doelgroep bereiken, zullen extra inzetten op het bereiken van de NT1 doelgroep. Dit zullen we doen aan de hand van de strategiekits voor bibliotheken "Hoger bereik; Voor het bereiken van kwetsbare burgers en het verbeteren van hun basisvaardigheden".

4.5 Woudenberg

Aanbod 2019

Activiteit	Doelgroep	Aanbieder(s)	Budget
NT1 en NT2 0-2F <i>Non-formeel aanbod</i>	Laaggeletterde bewoners met een Nederlandse achtergrond en niet-Nederlandse achtergrond	Bibliotheek Eemland samen met lokale vrijwilligers.	€ 24.082
Totaalbudget			€ 24.082

Beoogde ontwikkelingen voor de periode 2020-2023

Het beschikbare budget in Woudenberg is beperkt. Om zoveel mogelijk mensen te bereiken richten we ons op het informele aanbod in de vorm van Taalcafé/Studiecentrum. De doelgroep NT2 is goed in zicht en we hebben veel geïnvesteerd in het verlagen van de drempel voor deze doelgroep. De NT1 groep is minder in beeld dus daarom willen we in de periode 2020-2023 het bereik onder deze doelgroep verhogen.

Dat willen we doen op twee manieren:

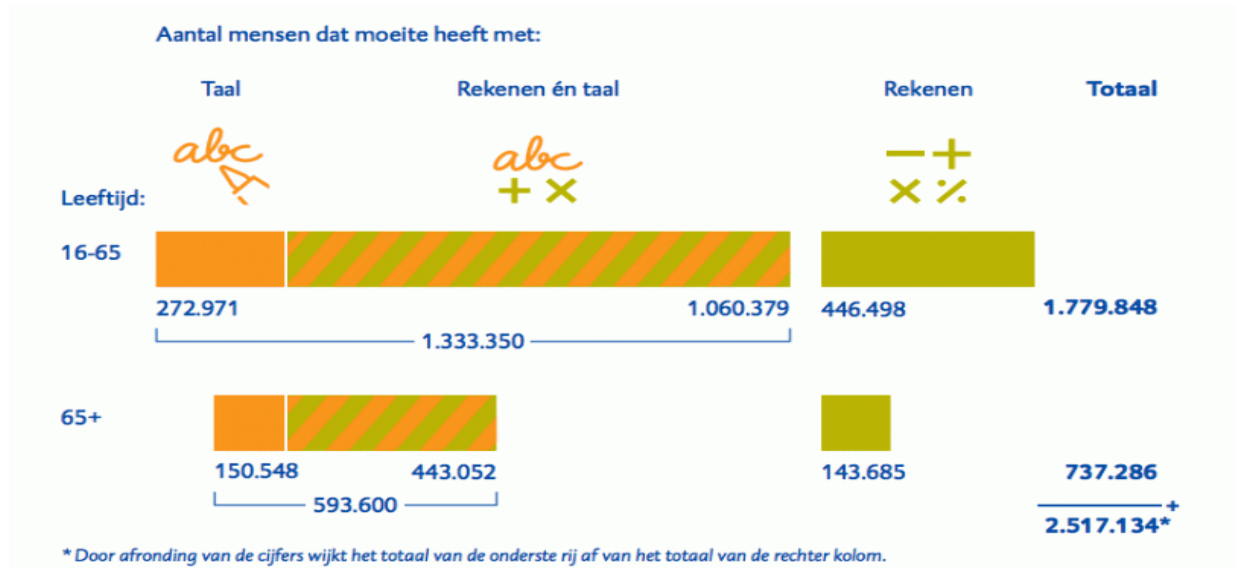
- Toeleiding naar aanbod verbeteren.
- Zo nodig aanpassing van het aanbod.

Samen met partners en aanbieder stemmen we af hoe we dit het beste kunnen vormgeven. De eerste stappen zijn al gezet door meer bekendheid te geven aan het Taalcafé bij partners zoals schuldhulpverlening. De komende periode brengen we in beeld welke 'vindplaatsen' er nog meer zijn en hoe we samen de stap naar het Taalcafé/Studiecentrum kunnen ondersteunen.

In 2019 stellen we met de aanbieder een lokaal plan op waarin we deze punten concreet uitwerken.

Bijlage 1: Landelijke cijfers laaggeletterdheid

De Algemene Rekenkamer heeft in 2016 ingeschat dat er 2,5 miljoen Nederlanders laaggeletterd zijn. Dat is fors meer dan de 1,3 miljoen die eerder werd vermeld op basis van het OESO-onderzoek uit 2012. Dat komt omdat de Algemene Rekenkamer ook de mensen met sec beperkte rekenvaardigheden heeft meegenomen, en de 65+'ers, zie figuur 1.

Figuur 1 Schematische weergave schatting Algemene Rekenkamer (2016)

Over de groep laaggeletterden is onder andere het volgende bekend:

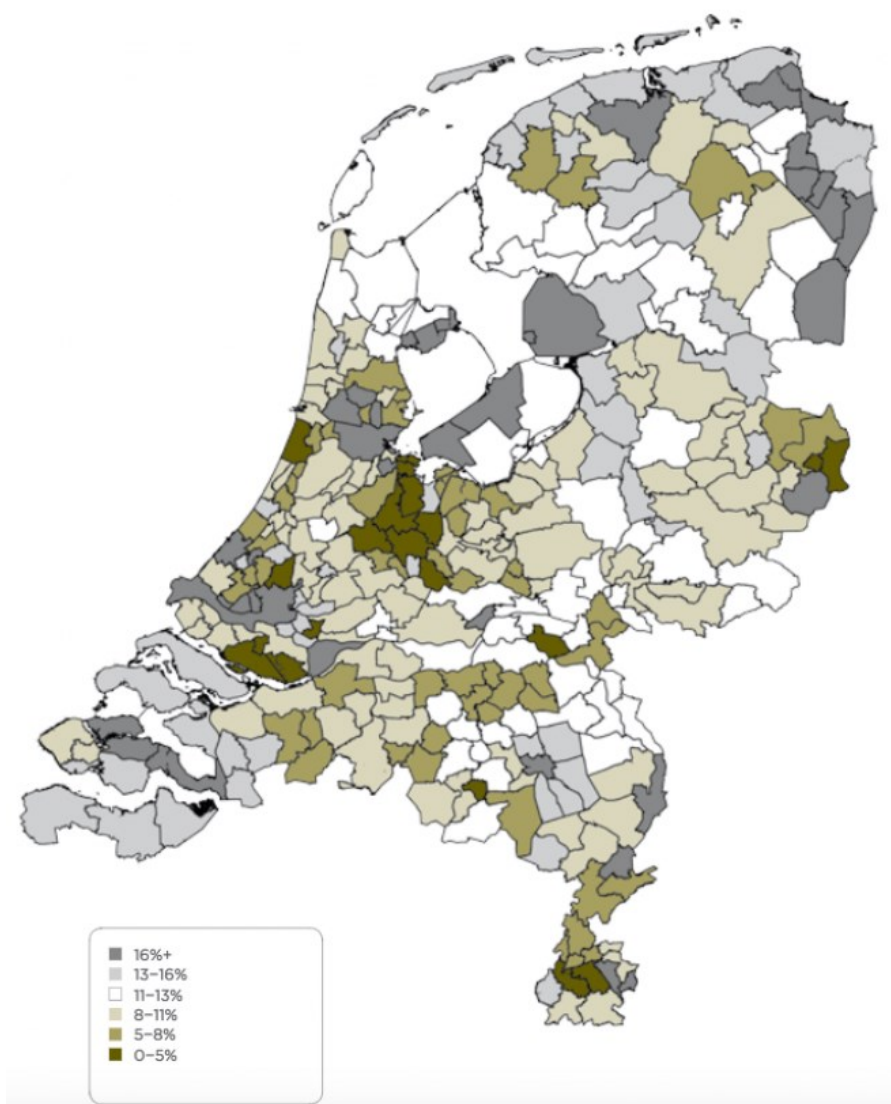
- Van de 1,8 miljoen 16-65-jarigen die moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen is meer dan de helft autochtoon.
- 57% van de 1,8 miljoen laaggeletterde 16-65-jarigen werkt.
- de groep laaggeletterden het grootst is onder de mensen zonder startkwalificatie⁵, en het kleinst onder de hbo- en wo-geschoolde mensen.
- Laaggeletterdheid komt het vaakst voor onder schoonmakers (40%), hulpkrachten in de bouw en industrie (37%), Productiemachinebedieners (37%) en hulpkrachten in de landbouw (34%).
- 16% van de werkzoekenden is laaggeletterd.
- 18% van de 14-jarigen is laaggeletterd. Dat is een groeiende groep, want in 2003 was dit nog 12%.
- Laaggeletterden leven vaker tenminste één jaar onder de armoedegrens: 19% laaggeletterden tegenover 9% niet-laaggeletterden.
- 40% van de laaggeletterden beschrijft hun gezondheidstoestand als matig tot slecht, tegenover 10% niet-laaggeletterden.

⁵ Een diploma op het niveau havo, vwo, mbo 2-4, hbo en wo geldt als startkwalificatie.

Bijlage 2: regionale spreiding

Stichting Lezen & Schrijven heeft in 2016 onderzoek gedaan naar de regionale spreiding van laaggeletterdheid onder de beroepsbevolking (16-65) in Nederland, zie figuur 2. Deze schatting is gemaakt op basis van gegevens uit het OESO-onderzoek en andere variabelen, zoals opleidingsniveau en staat van werk.

Landelijk is ruim 11% van de beroepsbevolking laaggeletterd. Uit figuur 2 blijkt dat onze regio vlak tot ruim onder het landelijk gemiddelde scoort: Amersfoort en Leusden ongeveer 10%, Baarn, Bunschoten en Woudenberg ongeveer 7% en Soest ongeveer 5% van de beroepsbevolking.

Figuur 2 Regionale spreiding van laaggeletterdheid in Nederland, Stichting Lezen & Schrijven (2016)